

Організаційно-педагогічні підходи до організування та змістового забезпечення освіти дорослих у Польщі

Малець Назар¹

Опубліковано	Секція	УДК
04.08.2023	Освіта/Педагогіка	374.7(477+438)

DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8220960>

Ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Анотація. Стаття присвячена висвітленню ролі і вагомості в організації та змістовному забезпеченні освіти дорослих у Польщі. Виконано аналіз науково-педагогічної та нормативно-правової літератури з проблеми дослідження. У статті досліджено Інтегровану стратегію навичок яка спрямована на розробку та впровадження узгодженої політики розвитку професійних навичок під час навчання дорослих, та забезпечення рівного доступу до інформаційних ресурсів, а також підвищення обізнаності про важливість розвитку професійних навичок протягом усього життя та підвищення освітньої, професійної та соціальної активності в усіх соціальних групах.

Ключові слова: Організаційно-педагогічні підходи, освіта, професійна освіта, стратегія розвитку, навчання дорослих, Польща.

Organizational and pedagogical approaches to the organization and content provision of adult education in Poland

Annotation. The article is devoted to highlighting the role and importance in the organization and meaningful provision of adult education in Poland. The analysis of scientific-pedagogical and normative-legal literature on the research problem was performed. The article examines the Integrated Skills Strategy, which is aimed at developing and implementing a coherent policy for the development of professional skills during adult learning, and ensuring equal access to information resources, as well as raising awareness of the importance of developing professional skills throughout life and increasing educational, professional and social activity in all social groups.

A key factor in implementing the idea of lifelong learning is professional skills and the creation of conditions and opportunities for their development, which are necessary for strengthening social capital, economic growth and a high quality of life.

The integrated vocational skills strategy takes into account the requirements related to the country's socio-economic development model adopted in the Polish development management system. As defined by the Organization for Economic Co-operation and Development (OECD), this should provide countries and their economies with a strategic approach to creating, maintaining and using their human capital to increase employment and economic growth, and to contribute to promoting social inclusion. The organization of education and training of adults in Poland goes far beyond vocational and technical education

¹ Аспірант кафедри педагогіки та інноваційної освіти, Національний університет «Львівська політехніка»

and higher education and traditional training courses aimed at obtaining qualifications, it is also organized in the working environment as practical training, as well as in organized forms of community activity.

In Poland, there is no complete definition of "adult education and training", which, on the one hand, may be the result of a very broad conceptual coverage of this education, and on the other hand, due to the impossibility of registering education and training, or a significant part of it, to one administrative structure.

Keywords: Organizational and pedagogical approaches, education, professional education, development strategy, adult education, Poland.

Вступ

У Польщі існує багато понять і термінів у сфері політики освіти дорослих, які, залежно від середовища та контексту, в якому вони використовуються, можна розуміти по-різному. Це стосується, зокрема, освіти дорослих та їх навчання. Спроби вкоренити концепції у сфері освіти, які відповідають європейським дефініціям навчання впродовж життя, включаючи навчання дорослих. Починаючи з 2013 року уряд Польщі ухвалив нові стратегічні документи: «Перспектива навчання впродовж життя» та «Стратегія розвитку людського капіталу», які визначають основні поняття політики навчання впродовж життя [1].

Ключовим фактором у реалізації ідеї навчання впродовж життя є професійні навички та створення умов і можливостей для їх розвитку, необхідних для зміцнення соціального капіталу, економічного зростання та високої якості життя.

Досягненням Польщі у 2019 році створенні інтегрованої стратегії розвитку професійних навичок, яка охоплює всю систему освіти та навчання, стало прийняття загальної частини Інтегрованої стратегії професійних навичок до 2030 року. Консультації щодо наслідків роботи над Інтегрованою стратегією навичок 2030 проводилися на всіх етапах процесу її створення та охопили представників кількох десятків різних інституцій.

Метою нашої статті є вивчення та узагальнення організаційно-педагогічних підходів щодо забезпечення освіти дорослих у Польщі та їх навчання впродовж життя.

Результати

Польща взяла на себе зобов'язання розробити стратегію професійних навичок відповідно до положень розділу Угоди Партнерство – «Основна ціль: Інвестиції в освіту, підготовку та професійну підготовку для отримання професійних навичок і навчання впродовж життя». Інтегрована стратегія розвитку професійних навичок забезпечує їх в освіті та навчанні, включаючи формальну освіту (загальну та професійну, вища освіта), неформальна освіта та неформальне навчання. Прийнята стратегія враховує попит на конкретні професійні навички, їх доступність, адаптацію до потреб ринку праці та економіки, а також систему управління та координації в цих галузях.

Документ розроблено в тісній співпраці між усіма відповідними державними органами та зацікавленими сторонами. У такий спосіб роботи над Стратегією впливає з припущення, що її економічність значною мірою залежатиме від залучення широкого кола зацікавлених сторін [2].

Інтегрована стратегія професійних навичок спрямована на:

- розробка та впровадження узгодженої політики розвитку професійних навичок відповідно до ідеї навчання протягом життя;
- забезпечення рівного доступу до: інформації про ресурси і попиту на них, освітніх і кар'єрних консультацій, а також освітніх і академічних пропозицій, пов'язаних з розвитком професійних навичок;

- підвищення обізнаності про важливість розвитку професійних навичок протягом усього життя для індивідуальних, економічних і соціальних вигоди;
- підвищення освітньої, професійної та соціальної активності в усіх соціальних групах, особливо серед людей з низьким рівнем кваліфікації або ризиком соціальної ізоляції.

Реалізація вищезазначених цілей полягає в сприянні розвитку професійних навичок, які відповідають потребам розвитку громадян, суспільства та економіки а також кращої координації дій сторін, залучених до досягнення головної мети Стратегії відповідального розвитку – створення умов для збільшення доходів мешканців Польщі з одночасним підвищенням згуртованості в соціальному, економічному, екологічному та територіальному вимірах.

Інтегрована стратегія професійних навичок враховує вимоги, пов'язані з моделлю соціально-економічного розвитку країни, прийнятої в польській системі управління розвитком. Згідно з визначенням Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), це має надати країнам та їх економіці стратегічний підхід до створення, підтримки і використання свого людського капіталу для збільшення зайнятості та економічного зростання, а також для їх участі у сприянні соціального залучення [3].

У 2021/2022 навчальному році, важливим фактором, який впливав на хід як навчання дорослих, так і роботи над документами у сфері освіти, особливо тими, що потребують широкої співпраці та численних консультацій, стали рішення, запроваджені на період тимчасового обмеження функціонування підрозділів системи освіти у тому числі закладів вищої освіти і науки та інших навчальних закладів, а також роботодавців у зв'язку із запобіганням, протидією та боротьбою з COVID-19. Багато разів, залежно від епідемічної ситуації, онлайн, гібридні чи стаціонарні заняття обмежувалися або відновлювалися. Це вплинуло як на організацію освітнього процесу, так і на його учасників. Пріоритетними стали заняття з використанням методів і прийомів дистанційного навчання.

Ці рішення були особливо важливі для професійно-технічних занять, які проводилися лише в частині теоретичних професійно-технічних предметів, і практичних занять, лише в обсязі, що дозволяло використання методів і прийомів дистанційного навчання. Неперервна освіта у позашкільних формах, яку неможливо реалізувати з використанням дистанційних методів і прийомів або будь-якого іншого методу навчання, повинна бути доповнена після закінчення тимчасового обмеження функціонування підрозділів системи освіти.

Заняття, проведені за методами та формами дистанційного навчання, проводились за допомогою Інтегрованої освітньої платформи (<https://zpe.gov.pl/>) (надані Міністром освіти Польщі), матеріали, розміщені на веб-сайтах, програми суспільного телебачення та радіо та інші матеріали, зазначені педагогами. Варто зазначити, що в освіті дорослих методи та техніки дистанційного навчання вже були одним із методів навчання [4].

Під безперервною освітою, визначеною в Законі про освіту (зведений текст від 18 травня 2021 р., п. 1082, ст. 4 розд. 30), розуміється освіта в школах для дорослих, середніх професійно-технічних закладах і закладах вищої освіти, це отримання та поповнення знань, умінь і професійних навичок у позакласній формі навчання, особами, які виконали навчальну програму. Як видно із статистичних даних опитування, зацікавленими у професійній освіті та навчанні є доросле населення Польщі старше 18 років.

Організування освіти та навчання дорослих Польщі, виходить далеко за межі професійно-технічної освіти та вищої освіти та традиційних курсів навчання,

спрямованих на отримання кваліфікації, вона також організовується в робочому середовищі як практичне навчання, а також в організованих формах діяльності громад.

У Польщі немає повного визначення «освіта та навчання дорослих», що з одного боку, може бути результатом дуже широкого концептуального охоплення цієї освіти, а з іншого боку, через неможливість прописати освіту та навчання, або значну її частину, до однієї адміністративної структури.

Навчання дорослих розуміється як навчання в періоді дорослого життя, що становить навчання впродовж життя в різних формах і місцях у формальному, неформальному та інформальному контекстах. У цьому контексті навчання дорослих включається в низку освітніх заходів, які супроводжують все життя людини з ранніх років до глибокої старості. У такому розумінні навчання дорослих ключову роль відіграють наявні, розвинуті та набуті професійні навички. У стратегічних документах, що було особливо наголошено в Стратегії інтегрованих професійних навичок до 2030 року, що розвиток навичок, базових, звичайних чи професійних тісно пов'язано з навчанням упродовж життя та в його різних контекстах: особистому, сімейному, соціальному та професійному [5].

Висновки

Отже провівши аналіз літератури та нормативних документів Міністерства освіти Польщі, щодо забезпечення освіти дорослих, можна зробити висновок, що доросле населення Польщі більше займаються самоосвітою або неформальним навчанням. Самоосвітою займаються переважно молоді та освічені громадяни і частіше це мешканці міста. Найпопулярнішими методами самоосвіти були використання Інтернету/комп'ютерних програм, використання книжкової, журнальної продукції, а також за допомогою членів сім'ї, які мають вищу освіту.

Список використаних джерел

1. „Perspektywa uczenia się przez całe życie”, który został przyjęty przez Radę Ministrów we wrześniu 2013 r. <https://www.gov.pl/web/edukacja/perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie>.
2. 25 stycznia 2019 roku, uchwałą nr 12/2019, Rada Ministrów przyjęła „Zintegrowaną Strategię Umiejętności 2030 (część ogólna)”. [Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030 \(część ogólna\)](#)
3. Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030. <https://efs.mein.gov.pl/wp-content/uploads/2019/08/Zintegrowana-Strategia-Umiej%C4%99tno%C5%9Bci-2030-cz%C4%99%C5%9B%C4%87-og%C3%B3lna.pdf>
4. <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20200000493>, (доступ на 23 серпня 2021 р.)
5. Zdefiniowane w ustawie Prawo oświatowe (tekst jednolity z dnia 18.05. 2021r. poz. 1082., art. 4 ust. 30), <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20170000059>